

OPONENTSKÝ POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

TÉMA: ČESKOŽIDOVSKÉ HNUTÍ A REAKCE ČESKÉ SPOLEČNOSTI V LETECH 1918-1938

KANDIDÁTKA: Bc. KRISTÝNA IBLOVÁ

Kandidátka předložila diplomovou práci čítající 104 stran, ve které se převážně zabývá fenoménem Českožidovského hnutí (ČŽH) v jeho vývojové etapě během První československé republiky. Struktura práce je velmi dobře promyšlená. Zahrnuje čtyři kapitoly, které jsou vhodně rozděleny do srozumitelně nadepsaných podkapitol. V první kapitole vykresluje první vývojovou etapu vědomé židovské asimilace do české společnosti od poloviny devatenáctého století a specifikuje důrazy českoněmeckého hnutí v této etapě. Tyto spočívaly v posilování českého vlasteneckého citění mezi Židy v Čechách a na Moravě, jazykové asimilaci, a „odněmčování“ židovských institucí, především pak škol. Tímto si kandidátka vytváří kontext pro porozumění rozhodující části práce předložené ve druhé kapitole, v níž popisuje proměny v ČŽH, co se týče jeho sebereflexe a vytýčených ideových cílů v letech 1918-1938. Kromě aktivit ČŽH v tomto období kandidátka hovoří o modelech židovské asimilace do českého národa, jež se v hnutí vyskytovaly (radikální i umírněný model, typologie mentalit „středoevropský Žid, „východní typ“), pojednává o příspěvku ČŽH k potírání antisemitismu v předválečném politickém a společenském životě ČSR, a konečně také o vztahu ČŽH k sionismu. V rámci pojednávání meziválečného období kandidátka velmi nuansovaným způsobem popisuje změny „nálad“ v hnutí a potřebu revidovat či obhájit jeho východiska tváří tvář nástupu nacismu v Německu v roce 1933. Významnou skutečností je, že se ČŽH přihlásilo k Masarykově ideji národa jakožto mravního a duchovní úkolu. Ideový profil ČŽH se tak v období ČSR proměnil: jeho počáteční národovecká fáze přešla do fáze, v níž přišly ke slovu ideje humanismu a nadnárodního zájmu. Autorka toto dokládá, například, na vývoji *Českožidovského kalendáře*, do něhož v období ČSR přispívali židovští i nežidovští autoři, Češi i Němci. Konečně ve třetí kapitole se autorka věnuje významné postavě Českožidovského hnutí tohoto období – Jindřichu Kohnovi a jeho myšlenkám (1874-1935).

Z předložené diplomové práce jednoznačně vyplývá, že kandidátka je velmi dobře seznámena s tématem (také napsala bakalářskou práci na blízké téma) a literaturou k němu, a to jak primární, tak odborně-badatelskou (bibliografie obsahuje cca. 50 titulů). Kandidátka dokázala umně zapracovat do své argumentace faktické skutečnosti, jejich interpretaci odbornou obcí, a také vhodně vybrané citáty z dobových děl. Kvituji to, že se kandidátka rovněž zabývala dílem takového dobově nekonformního myslitele, jakým byl Emanuel Rádl (*Válka Čechů s Němci* aj). Domnívám se, že by kandidátka mohla pokračovat v bádání o ČŽH, resp. studiu dobových česko-německých vztahů, jak byly reflektovány z židovské perspektivy, formou disertační práce. Další studium by mohlo odstranit menší nedostatky práce diplomové. Jedná se především o potřebu jistého nadhledu vůči východiskům ČŽH, jež vyplývaly z jeho anti-německé orientace. Paušalizující tvrzení, že asimilace Židů v Německu, Rakousku nebo Maďarsku byla „nemorální“ vzhledem ke svému oportunismu, by dnes neobstálo před badatelskou obcí, která se zabývá emancipací a asimilací Židů v německých zemích.

Kandidátka by se také měla vyvarovat formulacím typu „pro české země, které byly pod nadvládou Rakouského císařství“ (s. 11). která tak trochu stereotypně insinuuje nelegitimitu vlády Habsburského mocnářství v Čechách. Kandidátka by mohla mít také prospěch ze studia německy psané literatury k této problematice. Existuje také několik románů z pera německy píšících židovských autorů k česko-německým vztahům: např. *Der letzte Deutsche von Blatna: Eine Erzählung aus Böhmen* (1887) Fritze Mauthnera, jenž je apologií asimilace do německého jazykového a kulturního prostředí, nebo *Ein tschechisches Dienstmädchen* (1909) Maxe Broda, který je pokusem o smíření nacionálního sporu Čechů a Němců prostřednictvím lásky dvou mladých lidí, aj. (Viz také SPECTOR, Scott, *Prague Territories: National Conflict and Cultural Innovation in Franz Kafka`s Fin de Siècle*. Berkeley: University of California Press, 2000.

Diplomovou práci kandidátky hodnotím známkou výborně (1) a jednoznačně doporučuji k obhajobě.

V Jílovém u Prahy, 3. září 2021

doc. David Biernot, Ph.D.